

י"ז בתשרי תשפ"ו
9 באוקטובר 2025

זֶה סוּף הַקִּיץ סוּף הַדֶּרֶךְ,
תֵּן לָהֶם לָשׁוּב הַלּוּם,
כָּל שְׂנֵבֶקֶשׁ, לוֹ יְהִי
נַעֲמִי שֹׁמֵר

שבים לגבולם

**היערכות משרד החינוך לקראת שחרור החטופים:
מהלכי ליווי ותמיכה בתלמידים, צוות ומשפחות
ועקרונות בניהול שיח עם התלמידים**

נשות ואנשי חינוך יקרים,

עם הבשורות המשמחות על חתימת ההסכם להשבתם של החטופים, נערך משרד החינוך לקראת השבתם של כל החטופים ופועל להמשך ליווי התלמידים, עובדי ההוראה והמשפחות.

שובם של החטופים מעורר מגוון רגשות, החל משמחה והתרגשות לקראת שובם של החטופים לחיק משפחותיהם, לצד ההכרה בעצב ובכאב שחוות משפחות החטופים החללים ומשפחות השכול.

משימת ליווי התלמידים, המשפחות וצוותי החינוך שנמצאים במעגלי קרבה לחטופים ולשבים, היא משימה ארוכת טווח הדורשת מכולנו נוכחות חינוכית, רגישות והמשך מתן מענים בהתאם לצרכים העולים, זאת לצד ליווי כלל התלמידים, הצוותים והקהילות החינוכיות, בדגש על תלמידים ומשפחות ממעגלי הפגיעה השונים.

מכתב זה מתפרסם טרם הגעתם של החטופים לחיק משפחותיהם, וכולל עקרונות ליווי ותמיכה חינוכיים בהתאם להתפתחויות ובתקווה גדולה לשחרור כל החטופים בהקדם.

כאנשי חינוך, תפקידנו ליצור מרחב חינוכי לשיח ולהבעת רגשות ומחשבות, לחבר את התלמידים לכוחותיהם ולהעמיק תקווה. עם החזרה מחופשת החג זאת נציין את יום השנה השני לאירועי השבעה באוקטובר. לצד זאת יתקיימו בכיתות שיחות, מפגשים ויוזמות נוכח החתימה על ההסכם והצפי להשבתם של כל החטופים. כחלק מהשיח נשאף לחזק את החוסן והאיתנות בקרב התלמידים, לקדם ריפוי, איחוי חברתי, אחדות ותקווה.

מערכת החינוך מחזקת את המשפחות ונערכת להמשיך לעמוד לצד התלמידים, עובדי ההוראה ומשפחותיהם בכל שיידרש לתמיכה וליווי מתמשך.

צוותי חינוך יקרים, אני סמוך ובטוח ביכולתכם לפעול למען התלמידים, המשפחות והקהילה ומודה לכם על הליווי המקצועי, הרגיש והנוכח לאורך השנתיים האחרונות וגם לאורך הימים החשובים שעוד נכוננו לנו.

אני תקווה כי הסכם זה יוביל להשבתם של כל החטופים במהרה, להכרעת החמאס, לסיום המלחמה ולהשגת יעדיה, ולשובם לשלום של אנשי ונשות צה"ל וכוחות הביטחון, בתקווה לימים של שלום וביטחון.

יואב קיש
שר החינוך

1. ליווי התלמידים ממשפחות החטופים החיים והחללים הצפויים לשוב עם חתימת ההסכם

הבשורה על שובם של חטופים מעוררת שמחה עמוקה והתרגשות, לצד דאגה למצבם של השבים, הצער על החטופים החללים ותחושת הכאב על האובדן ועל המלחמה ומחירה.

משימת ליווי התלמידים, המשפחות וצוותי החינוך שנמצאים במעגלי קרבה לחטופים ולשבים, היא משימה ארוכת טווח הדורשת מאנשי החינוך ומהגורם החינוכי המלווה נוכחות, רגישות והתארגנות מחודשת למתן מענים בהתאם לצרכים העולים.

בכוחו של הליווי החינוכי המסור לסייע בשיקום יכולתם של הילדים ובני הנוער לסמוך על המבוגרים המשמעותיים ולפנות לעזרה, כמו גם להיתמך בבני גילם.

הליווי צריך להתקיים ברגישות ובהתכוונות ייחודית לכל משפחה ומשפחה ובכללן:

- תלמידים, צוות ומשפחות שיקריהם שבים לחיק משפחתם. תלמידים, צוות ומשפחות חטופים חללים השבים לקבורה. תלמידים, צוות ומשפחות שהם או יקיריהם שבו מהשבי בעבר.
- תלמידים וצוות שבכיתה שלהם או בגן לומדים תלמידים ממשפחות החטופים והשבים.

לצד זאת חשוב להמשיך ללוות מקרוב וברגישות כל תלמיד, עמית ומשפחה שאותרו ב'**מיפוי מעגלי הפגיעה**' וחוו אובדן אבל שכול והשלכות המלחמה. יש לאתר ולזהות תלמידים שבן משפחתם נפגע מפעילות טרור על ידי מחבלים אסירים שעתידיים להשתחרר בעקבות ההסכם. קיימת חשיבות ללוות תלמידים אלו ואת משפחתם ברגישות, תוך הכלת מגוון הרגשות לנוכח המצב.

עקרונות התערבות לליווי תלמידים ממשפחות החטופים:

- **קשר ונוכחות רגשית** – התלמידים שהם או משפחתם במעגלי קרבה לחטופים או לשבים מהשבי, זקוקים לקשר ולנוכחות רגשית המאפשר שיח פתוח ורגיש. הם זקוקים לתשומת לב ובעיקר לחיבוק (פיזי או רגשי). חשוב לדרוש בשלומם באופן תדיר, ולדבר איתם באופן ישיר וגלוי, ולבחון את צרכיהם. קשר ונוכחות רגשית גם במהלך החופשה ולנוכח ההתפתחויות והחתימה על ההסכם חשובים לתלמיד, למשפחה ולחווית השייכות, העוגן והחוסן האישי.

- **ליווי ארוך טווח** – תהליך ההסתגלות והחזרה של החטופים לקהילה הוא תהליך שעשוי לקחת זמן ממושך. ההתמודדות לא תסתיים עם חזרתם ארצה של החטופים וחשוב יהיה להמשיך ולפעול על פי עקרונות הליווי ארוך הטווח ולדאוג שהמוסד החינוכי יהווה מקום בטוח ומכיל עבור התלמידים שקרוביהם שבו.
- **התאמת השיח ואופי הקשר לצרכי התלמידים והמשפחות** – ליווי המשפחות צריך להיות מותאם לצרכי המשפחה ולמאפייניה ולכן חשוב לבדוק שוב ושוב את סגנון השיח והשיתוף שנכון למשפחות, לכבד את המאפיינים, הפרטיות ודרך ההתמודדות של המשפחה ולצד זאת ליזום קשר ולהביע התעניינות גם אם נדמה שהתלמיד או המשפחה אינם פנויים לכך.
- **חיזוק תחושת הביטחון והשבת תחושת השליטה** – עם שובם של יקיריהם מהשבי חשוב מאוד לחזק את התלמידים ממשפחות החטופים באמצעות השבת תחושת שליטה ומתן אפשרויות לבחירה. יש לאפשר לתלמידים בחירה לגבי קצב ההשתלבות החברתית והתפקודית שלהם לשגרה. מדובר בתהליך ארוך טווח שידרוש רגישות, הבנה לצד עידוד התלמידים לחזרה לרציפות תפקודית.
- **נוכחות קבועה של אנשי חינוך וטיפול משמעותיים** – נוכחות קבועה של איש חינוך וטיפול משמשת כעוגן משמעותי בתהליך החזרה והשיקום. כחלק מהתהליך מומלץ להקפיד על ודאות, שקיפות ועקביות המפגשים עם גורמי החינוך והטיפול ולפעול בשותפות מקצועית.
- **תמיכה אישית בתלמידים ובצוות שהם או יקיריהם שבו זה מכבר מהשבי** – עם חתימת ההסכם והתקווה לשובם של כל החטופים חשוב לקחת בחשבון כי שובם של חטופים עלול להשפיע על מצבם הרגשי והתפקודי של התלמידים ואנשי החינוך ממשפחות החטופים. הדבר עלול להציף מנעד של רגשות וזיכרונות אישיים מורכבים הן בקרב תלמידים שבים והן בקרב תלמידים ממשפחות החטופים. חשוב לתת מקום למנעד הרגשות והתגובות ובכללן הקלה ושמחה כמו גם לחץ, חרדה וכאב על כך שיקיריהם אינם בין החיים וכבר לא ישובו. יש צורך להמשיך ולהדק את הקשר עם התלמידים ומשפחותיהם, להיות קשובים לצורכיהם ולשים לב לתפקודם בהיבטים שונים כולל נוכחות, קשר עם בני הגיל, תגובות רגשיות או גופניות ועוד.
- **תמיכה וליווי תלמידים ממשפחות החטופים החללים** – החתימה על ההסכם והשבת החטופים החללים לצד החטופים החיים עלולה לעורר רגשות מורכבים, כאב על האובדן לצד הצורך בסגירת מעגל והשבת יקיריהם לקבורה. מציאות זו מצריכה מאנשי החינוך והטיפול לפעול ברגישות בליווי התלמידים בתהליכי האבל (לוויה, שבעה ועוד), לרשותכם: [ליווי תמיכה ושיח כיתתי על חטופים שאינם בין החיים](#).

2. דגשים בליווי תלמידים ממשפחות החטופים העתידיים לשוב עם החתימה על ההסכם:

- א. **הערכות והכנה לשובם של החטופים** – מוסדות החינוך יצרו קשר עם התלמידים במעלי הפגיעה טרם שובם של החטופים ויודאו כי 'הגורם החינוכי' המלווה נמצא בקשר קבוע עם התלמיד והמשפחה, ובהתאם לצרכים יקדמו מעגלי תמיכה ומענים נדרשים.
- ב. **עם החזרה ללימודים מחופשת סוכות** – יש לוודא כי התלמיד חוזר למוסד החינוכי, בהדרגה ובהתאם לתהליך שהמשפחה עוברת. חשוב שכל פעולה תיערך בתיאום מלא עם המשפחות של התלמידים ועם גורמי הטיפול המלווים את התלמיד והמשפחה.
- ג. **ליווי מתמשך** – ליווי התלמידים ימשך לאורך זמן וידרוש איתור צרכים ומתן מענים משתנים, הכשרה והדרכה לצוותי החינוך, שיח עם תלמידי הגן או הכיתה ומתן ידע וכלים להורים. הליווי המתמשך יערך בתיאום מלא עם המשפחות של התלמידים ועם גורמי הטיפול המלווים.

3. רקע כללי המסייע בהיערכות

- **כינוס צל"ח מוסד חינוך** – בהתאם לצורך יכונס צל"ח במוסד החינוכי שימפה על פי צורך את תמונת המצב ואת מעגלי הפגיעות בגן/ בכיתות, בבית הספר וכן ימפה את הצוות החינוכי ובעלי התפקידים.
- **מוסדות חינוכיים בהם ישנם מספר תלמידים שבני משפחותיהם שבו** – יש להיערך באופן מיוחד במוסדות שיש בהם מספר תלמידים שכן משפחתם שב מהשבי, למצבם של השבים, ולאפשרות שבאותו מוסד חינוכי יש חטופים ששבו בחיים וחטופים חללים, ולגבש בהתאם מענים ייחודיים.
- **בניית תכנית אישית מותאמת** – חשוב להדגיש כי לכל תלמיד שכן משפחתו חזר מהשבי התמודדות ייחודית אישית ומשפחתית ובהתאם לכך, לצד העקרונות והכללים המוצעים כאן, אין תחליף לחשיבה ולדיוק של אנשי המקצוע וצוותי החינוך ברמה המקומית.
- **בניית תוכנית ליווי לכיתה / גן** – חשוב להתייחס לקבוצת השווים ולבני גילם בגן/ בכיתה/ בקהילה ולהדגיש דרכים לשיח ולתמיכה רגשית-חברתית. חשוב להבחין בין עובדות לשמועות, להקנות ידע וכלים, הכוללים התייחסות **להשתתפות בשמחה ובצער, בתמיכה בחבריהם.**
- **בניית תוכנית לליווי הורי המוסד החינוכי / הקהילה** – חשוב לתת ידע וכלים לכלל ההורים המותאם לגיל הילדים ולסייע להורים בליווי הילדים תוך מתן מקום לעיבוד רגשי ולעקרונות של שיח מותאם כולל אבחנה בין עובדות ושמועות ואיתותי מצוקה של ילדים. חשוב להתייחס לדרכים להשתתפות בשמחה ובצער, השתתפות בתמיכה תוך מתן חוויה של שליטה ככל שניתן לשבים ולמשפחות שלהם (לא להציף באי שקט ובחרדה).

4. דגשים ועקרונות לשיח של הצוות החינוכי עם התלמידים בכלל הכיתות

עם החזרה ללמידה נציין גם את יום השנה השני לאירועי השבעה באוקטובר. בשל סמיכות המועדים חשוב להיות מודעים להיבטים הרגשיים שמביא עימו יום השנה, ולזהות מקומות בהם השיח על שובם של החטופים נשזר בשיח הזיכרון. מתוך כך, חשוב להפעיל שיקול דעת לגבי אופי השיחות והטקסים ולתכנן אותם בהתאמה לגיל התלמידים ולמעגלי הפגיעה בקרב התלמידים והצוות. נאמין שכצוות חינוכי וכ"מבוגרים משמעותיים" לשיחות עימנו השפעה משמעותית ומיטיבה על התלמידים.

את השיחות בכיתות ננהל מתוך רגישות למיפוי מעגלי הפגיעה בכיתה:

- תלמידים שבים, ששבו זה מכבר.
- תלמידים ממשפחות השבים והחטופים עתה וזה מכבר.
- תלמידים ומשפחות שמתמודדים עם השלכות המלחמה (משפחות השכול, משפחות נפגעי הטרור, משפחות הפצועים, משפחות כוחות הביטחון, משפחות שמפונות מביתן).
- תלמידים ומשפחות שאותרו ב'מיפוי מעגלי פגיעה' נוספים.

במידה שבכיתה לומד תלמיד שאותר במיפוי "מעגלי הפגיעה" חשוב לעדכן את התלמיד ואת הוריו או את האפוטרופוס שמלווה אותו על אודות השיחות שצפויות להתנהל בכיתה, ולבדוק איתם מה נכון לתלמיד, באיזו מידה ירצה להיות נוכח בשיחות ומעורב בהן.

דגשים בניהול שיח מוגן ורגיש בעקבות שובם של החטופים:

- **הבניית המידע** – נסייע לתלמידים להבנות את המידע, לעשות סדר במחשבות וברגשות ולהתחבר לכוחות ולתקווה. במהלך השיח נבהיר מושגים שדורשים תיווך ונמנע מחשיפת התלמידים למידע או למראות קשים. נחשוף את התלמידים למידע עובדתי מתאים ולא ניתן מקום לשמועות שמגבירות חרדה. נוכל לומר: "המידע הכי אמין שיש לנו על חזרת החטופים הוא המידע שאנו מקבלים מדובר צה"ל". באשר לחטופים שעוד לא שבו, ניתן לומר: "זה ממש אנושי שבתקופה בה הלב שלנו דואג וכל כך רוצה לראות חזרה את כל החטופים יופצו שמועות, וננסה להיאחז בכל פיסת מידע. חשוב להבחין בין עובדות ממקור מידע אמין, לבין שמועות".
- **נשהה עם התלמידים שיביאו את שמחת השחרור והתקווה שרגע השחרור מביא עמו:** "אנו שמחים על כל אחד ואחת ששב מהשבי ומקווים שמכאן ואילך הם ומשפחותיהם יתחזקו ויצליחו להשתקם". נסביר לתלמידים שהשבים ומשפחותיהם יזכו למעטפת של ליווי, תמיכה וסיוע מהמדינה.

- **ניתן תוקף למנעד הרגשות** – נדגיש רגשות חיוביים כגון תקווה, שמחה ותחושת ההקלה שמתעוררות עם שובם של החטופים. לצד זאת נתייחס גם לרגשות המורכבים כגון עצב על חטופים חללים, דאגה לחיילים ואולי אף פחד: "ייתכן שבימים אלה אתם מרגישים כמה רגשות שונים ביחד – שמחה לצד דאגה, התרגשות לצד חשש ועוד. זה טבעי, אף כי לעיתים מבלבל. לכל הרגשות יש מקום גם בתוכנו וגם ביננו." התגובה שלנו לדבריהם תכלול שיום רגשות, תיקוף ונרמול של כל רגש, מחשבה או התנהגות שיעלו. אפשר לשאול: "מה עוזר לך להתמודד? איך אנחנו ככיתה יכולים לעזור אחד לשני?"
- **חיבור לחוויה** – נעודד את התלמידים לזהות רגע של שמחה, התרגשות או הקלה שהם חוו עת היו עם משפחתם, סביב שחרור החטופים. לעזור להם לזהות שהם היו עדים לרגע חשוב ומתוך כך לאפשר להם להיות ליצור נרטיב או סיפור אישי שמכיר במשמעות השעה ומעניק לתלמידים מילים פשוטות כדי לתאר זאת: "מי רוצה לשתף ברגע של שמחה או התרגשות שהוא או משהו ממשפחתו חוו בימים של השבת החטופים?"
- **פנייה לעזרה** - נעודד את התלמידים שלא להישאר לבד עם קושי ונבהיר שסביבה תומכת יכולה להקל ולסייע. נחזק את חשיבות הפנייה לעזרה, כעדות לכוחות פנימיים ולעוצמות. ונזכיר לתלמידים שאנחנו זמינים עבורם בכל עת. "אנחנו נמשיך לדבר על זה כאן בכיתה ואתם יכולים לפנות אלי בכל שאלה או מחשבה."

מהלך השיחות

- **נפתח ונשתף את הכיתה רק במה שידוע בוודאות נכון למועד אותה שיחה:** "אנחנו עוקבים בדריכות ובהתרגשות אחרי המידע אודות השבים לישראל. נכון להיום..."
- **נשאל:** "אילו תחושות, מחשבות או רגשות עולים בכם?" ונאפשר לתלמידים לשתף:
- **נקשיב** לתשובות התלמידים, **ניתן מקום למנעד הרגשות**, כולל רגשות מורכבים כגון דאגה, כעס או געגוע, נביע הבנה לתחושות השונות ולעיתים אף הסותרות שמתעוררות בעת הזו ונסביר שהן טבעיות ושאינו, המבוגרים חווים מנעד זה.
- **נמסגר מחדש את המסרים שהם יעלו, לדוגמה:**
 - לתלמידים שיביעו שמחה ותחושת הקלה, נוכל לומר: "המחשבה על השבים לחיק משפחתם מעוררת בנו שמחה והקלה".
 - לתלמידים שיביעו אופטימיות, נוכל לומר: "המהלך להשבת השבויים ארצה, מאפשר לנו אף יותר מתמיד לקוות לטוב".
 - לתלמידים שיבטאו קושי להתמודד עם אי הוודאות נוכל לומר: "אי הידיעה מעוררת בכולנו מתח".
 - לתלמידים שיביעו צער וכאב נוכל לומר: "אני שומעת את הצער שאתה מביע, חשוב ששיתפת אותנו".

- **חיבור לעשייה** - נדגיש את חשיבות העשייה כדרך לחיזוק ערכות הדדית ולחיזוק החוסן. נוכל לשאול: "מה אנו ככיתה וכפרטים, יכולים לעשות למען השבי לישראל, למען משפחות החטופים ולמען משפחות בקהילה שמתמודדות עם השלכות המלחמה?".

לאורך השיחה נשים לב לתלמידים שיביעו קושי או הצפה רגשית לנוכח אירועי השעה, למענם נמתן את מידת העיסוק בנושא כך שיחוש מוגנים ובסוף השיחה נשוחח עימם, נקשיב להם ובהמשך נעדיכן את היועצת והפסיכולוגית ואף את הוריהם.

נעודד מסרים חיוביים של תקווה והישג, ונרחיב את נקודת המבט לעבר תחושת הרווחה והתקווה שלא רחוק היום בו השבים מהשבי ומשפחותיהם ישתקמו ותחזקו, לצד ההכרה בכאב על חטופים שלא שבו בחיים.

דגשים ייחודיים לשלבי הגיל השונים:

מעונות היום: ילדים בגיל הרך, למרות גילם הצעיר, עשויים לחוש את הלחץ והמתח בסביבתם הקרובה ואת ההשפעה של אירועי התקופה. חשוב להשרות תחושת ביטחון באמצעות קרבה פיזית, חיבוק, מגע, קול מרגיע ועוד. על צוות המעון להקפיד שהפעוטות לא יחשפו במעון למתרחש באמצעות כלי תקשורת או שיחות במהלך היום. קיימת חשיבות רבה לשמירת שיגרת יום יציבה וברורה המוכרת לפעוטות ומשרה תחושת ביטחון ומוגנות.

גני הילדים: בגיל הגן יתקיים שיח רק עם אותו ילד שיעלה זאת. השיח יתקיים באופן אישי באופן מותאם גיל, ויותאם למידת החשיפה של הילד ולמאפייני הקהילה. באם הנושא עולה ממספר רב של ילדים יש להיוועץ במערך התומך ולשקול את ההתערבות הנדרשת תוך שימת לב לעקרונות הבאים:

- נארגן את המידע שעולה מהקבוצה, לא נוסיף מידע שהילדים לא העלו, נהיה קשובים לדבריהם, אך נתקן אי דיוקים ונדגיש מסרים של תקווה.
- חשוב – נזכור שילדים צעירים מעבדים את רגשותיהם באמצעות משחק ויצירה ונהיה קשובות לתכנים ולקולות השונים שיעלו תוך כדי.
- נמקד את הילדים בשמחת השחרור. במידה שילד מבטא מצוקה נעניק לו מענה ראשוני וביטחון שאנחנו אתו, בהמשך נעודד אותו לשוב לפעילויות הגן, נשתף את הוריו ונתייעץ עם הצוות הטיפולי. במידה שמתקיים שיח נשלח עדכון לגביו להורי התלמידים הרלוונטיים בהתייחס לתכנים שעלו.

בבתי הספר היסודיים: נבחין בין כיתות היסוד (א-ג) לבין התלמידים הבוגרים יותר, ונתאים את השיח לגיל ולקרבת הילדים לאירועים. נשתמש בשפה תואמת גיל עת נסייע להם בהבניית המידע, נבהיר מושגים שדורשים תיווך ונמנע מחשיפת התלמידים למידע או למראות קשים. תלמידים שישתפו בתיאורים קשים נעצור ברגישות ונזמין להמשך שיח אישי.

בבתי הספר העל יסודיים: בקרב בני הנוער צפויים להישמע מגוון קולות, תחושות ועמדות. חשוב לתת מקום למגוון הקולות ובה בעת לשמור על שיח מכבד. במקרה שהשיח יהפוך למתלהם נעצור אותו ברגישות, נביע הבנה לקושי ונכוון לפעולה: "הנושא רגיש ומורכב, בואו נחשוב יחד מה אנו יכולים לעשות למען החטופים ומשפחותיהם". לתלמידים שיבטאו מורת רוח מהמהלכים נביע הבנה. נוכל לומר: "ההחלטה אכן קשה ומורכבת. אנו מקווים שזו הדרך הנכונה ביותר".

5. פעולות חינוכיות במרחב הבלתי פורמלי

חינוך חברתי קהילתי בבית הספר וחינוך בלתי פורמלי ברשות. המלצות לפעולה חינוכית-חברתית-קהילתית במערכות החינוך בבתי הספר ובחינוך בלתי פורמלי ברשות לחיזוק החוסן הזהות והשייכות עם החזרת החטופים. ההמלצות נועדו לבעלי תפקידים במחלקות הנוער, תנועות וארגוני נוער, מסגרות צעירים, וצוותי החינוך החברתי-קהילתי בבתי הספר ומחנכי הכיתות.

– **עיסוק ערכי וחיזוק החוסן הקהילתי:** להקדיש זמן ומקום קבוע במפגשים החינוכיים לשיח ערכי-חברתי הממוקד בנושאים הבאים:

- א. התחדשות ובנייה חברתית: עיסוק בתהליכים לבניית חברה חזקה ומלוכדת.
- ב. חיזוק החוסן הקהילתי: טיפוח אחריות משותפת לעיצוב פני החברה הישראלית.
- ג. ביסוס זהות: חיזוק הזהות והשייכות האישית, הקהילתית, והלאומית.
- ד. סיפורים אישיים: היכרות עם הסיפורים האישיים והשיבה הביתה, וסיפורי הגבורה האזרחית וגבורת חיילי צה"ל שלחמו ב7.10 ובמלחמת "חרבות ברזל".

– **יוזמות חברתיות, התנדבות ותמיכה:** יש לעודד ולקדם יוזמות המעצימות את המעורבות החברתית הקהילתית:

- א. מעטפת תמיכה: עידוד יוזמות חברתיות-קהילתיות והתנדבות ליצירת מעטפת תמיכה רחבה למשפחות ולקהילות.
- ב. קבלות פנים קהילתיות: קיום פעילויות רשותיות לקבלת פנים (כגון: הנפת דגלים, שלטי אהבה ותמיכה, מעגלי שיח), בשיתוף מועצות התלמידים, המנהיגות הצעירה. חניכי תנועות וארגוני הנוער ונוער ועוד.
- ג. חוסן ותקווה: השיח והעשייה במרחב החינוכי יעסקו בחוסן, בתקווה ובניית תמונת עתיד משותפת לכלל החברה הישראלית, תוך שיתוף בני ובנות הנוער.

הערה: יש לבצע זאת ברגישות ובהתאמה לצרכים מקומיים, בתיאום עם כלל הגורמים ברשות.

– **זיכרון, גבורה ואחריות**

- א. הוקרת הנופלים והחללים: נוקיר ונזכיר את משפחות הנופלים והחללים ונלמד על גבורתם נתחזק ברוחם
- ב. פעילות התנדבותית עם פצועי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה, תמיכה יוזמות בקהילה,

- ג. איחולי רפואה לפצועים ולמשפחותיהם, המהווים סמל לנחישות, לאומץ ולרוח הישראלית.
- ד. הכנה לשירות משמעותי בחטיבה העליונה ניהול שיח מקדם ערכים וכן חיזוק האחריות והמחויבות למדינת ישראל, מתוך תפיסת הנוער כ"דור התקווה".
- **קידום מעורבות והשתתפות בפעילות בלתי פורמאלית:** עידוד התלמידים להשתתף בפעילות בלתי פורמאלית כמקדמת חוסן אישי וקבוצתי. והשתתפות במסגרות מנהיגות לנוער:
- א. "אח בוגר": איתור והכשרת מבוגרים משמעותיים ("אח בוגר", "חונך") שיסייעו לנוער לאחר שעות הלימודים בדגש ישובים בהם הוחזרו החטופים.
- ב. פעילות חוץ בית ספרית במרחבים פתוחים: בניית תוכנית בית ספרית ורשותית בדגש על יציאה למרחבים פתוחים:
- ג. סיורי של"ח וידיעת הארץ, מסעות מעצבי זהות. אתרי מורשת.
- ד. פעילויות גיבוש במרחב הפתוח לרווחת הצוות החינוכי והתלמידים.

בעלי תפקידים ושותפים מרכזיים (לפנייה ויישום):

- בבתי הספר: רכז חח"ק, רכז מעורבות חברתית, רכז טיולים, מורה השל"ח, רכז הכנה לצה"ל, מנחה מנהיגות צעירה.
- חינוך בלתי פורמאלי וקהילתי: מנהל יחידת הנוער, מנהל התנדבות רשותי, תנועות וארגוני נוער, ש"ש (שנת שירות), מדריכי נוער, מורות חילול, מתנסי"ם, מסגרות הגשמה וגופי חברה אזרחית הפועלים במרחב.
- אוכלוסיות: ניתן דגש על סיוע לאוכלוסיות ייחודיות (עולים, חנ"מ) ומאפייני האופי וקהילות השונות (ממלכתי, חמ"ד, חברה הערבית, מחוז החרדי, חברה הדרוזית, בדואית, נוצרית ועוד).
- ניתן למצוא [מערכי פעילות בנושא בתוכנית הלימודים החברתית](#).
- מינהל חברה ונוער במטה ובמחוזות לרשותכם.

6. מכתבים להורים

רצ"ב קישור למכתבים להורי התלמידים ([עברית](#) / [ערבית](#)), הכולל עקרונות לשיח רגשי ולתיווך נושא השבת החטופים בהתאם לשלב ההתפתחותי של התלמידים.

נשות ואנשי חינוך יקרים,

תודה על הרגישות שאתם מגלים כל העת ולאורך זמן כלפי תלמידים ומשפחות מכלל מעגלי הפגיעה. חשוב לזכור שאירועי השעה מהדהדים בליבם ופוגשים את כאבם הפרטי של תלמידים, עמיתים ומשפחות, ועל כן חשוב לפקוח עין, לשים לב וללוות אותם מקרוב ובאכפתיות.

תודה על נכונותכם לעמוד לצד כיתותיכם בתקופה זו. השיחות שאתם מנהלים הן מסר לתלמידים שתמיד יש מי שמקשיב להם, מלווה אותם ועוזר להם להתמודד. אנא, שימו לב לתחושות ולמחשבות שמשימת השיח מעוררת בכם ותנו מקום לחוויה האישית שלכם. שתפו את עמיתכם טרם השיחה ואף אחריה ואל תישארו לבד.

זכרו, כמו תמיד – אנשי שפ"י - היועצים והיועצות החינוכיות, הפסיכולוגים והפסיכולוגיות בשפ"ח והנהלת בית הספר זמינים לכם, ובעת הצורך אפשר לפנות גם למוקד "קול לכולם" *6312